

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ ത്രയോദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| ത്രയോദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ||

ഭരദ്വാജേന സഹ മിലിത്യാ ഭരതസ്യായോധ്യാം പ്രതി നിവർത്തനം

തതഃ ശിരസി കൃത്യാ തു
പാദുകേ ഭരതസ്തദാ |
ആരുരോഹ രഥം ഹൃഷ്ടഃ
ശത്രുഘ്നസഹിതസ്തദാ || 2.113.1 ||

വസിഷ്ടോ വാമദേവശ്ച
ജാബാലിശ്ച ദൃഡ്രവ്രതഃ |
അഗ്രതഃ പ്രയയുഃ സർവേ
മന്ത്രിണോ മന്ത്രപൂജിതാഃ || 2.113.2 ||

മന്ദാകിനീം നദീ രമ്യാം
പ്രാങ്മുഖാസ്തേ യയുസ്തദാ |
പ്രദക്ഷിണം ച കുർവാണാ -
ശ്ചിത്രകൂടം മഹാഗിരിം || 2.113.3 ||

പശ്യൻ ധാതുസഹസ്രാണി
രമ്യാണി വിവിധാനി ച |
പ്രയയൗ തസ്യ പാർശ്വേന
സസൈന്ധോ ഭരതസ്തദാ || 2.113.4 ||

അദുരാച്ചിത്രകൂടസ്യ
 ദദർശ ഭരതസ്തദാ |
 ആശ്രമം യത്ര സ മൂനി -
 ര്ഭരദ്വാനുഃ കൃതാലയഃ || 2.113.5 ||

സ തമാശ്രമമാഗമ്യ
 ഭരദ്വാനുസ്യ വീര്യവാൻ |
 അവതീര്യ രഥാത് പാദൗ
 വവന്ദേ കുലനന്ദനഃ || 2.113.6 ||

തതോ ഹൃഷ്ടോ ഭരദ്വാനോ
 ഭരതം വാക്യമബ്രവീത് |
 അപി കൃത്യം കൃതം താത
 രാമേണ ച സമാഗതം || 2.113.7 ||

ഏവമുക്തഃ സ തു തതോ
 ഭരദ്വാനേന ധീമതാ |
 പ്രത്യുവാച ഭരദ്വാനും
 ഭരതോ ധർമവത്സലഃ || 2.113.8 ||

സ യാച്യമാനോ ഗുരുണാ
 മയാ ച ദ്യവ്യാവിക്രമഃ |
 രാഘവഃ പരമപ്രീതോ
 വസിഷ്ഠം വാക്യമബ്രവീത് || 2.113.9 ||

പിതൃഃ പ്രതിജ്ഞാതം താമേവ
 പാലയിഷ്യാമി തത്ത്വതഃ |
 ചതുർദശ ഹി വർഷാണി
 യാ പ്രതിജ്ഞാ പിതൂർമമ || 2.113.10 ||

ഏവമുക്തോ മഹാപ്രാജ്ഞോ
 വസിഷ്ടഃ പ്രത്യുവാച ഹ |
 വാക്യജ്ഞോ വാക്യകുശലം
 രാഘവം വചനം മഹത് || 2.113.11 ||

ഏതേ പ്രയച്ഛ സംഹൃഷ്ടഃ
 പാദുകേ ഹേമഭൂഷിതേ |
 അയോധ്യായാം മഹാപ്രാജ്ഞ
 യോഗക്ഷേമകരോ ഭവ || 2.113.12 ||

ഏവമുക്തോ വസിഷ്ഠേന
 രാഘവഃ പ്രാങ്മുഖഃ സ്ഥിതഃ |
 പാദുകേ ഹേമവികൃതേ
 മമ രാജ്യായ തേ ദദൗ || 2.113.13 ||

നിവൃത്തോഽഹമനുജ്ഞാതോ
 രാമേണ സുമഹാത്മനാ |
 അയോധ്യാമേവ ഗച്ഛാമി
 ഗൃഹീത്യാ പാദുകേ ശുഭേ || 2.113.14 ||

ഏതച്ഛൂത്യാ ശുഭം വാക്യം
 ഭരതസ്യ മഹാത്മനഃ |
 ഭരദ്വാജഃ ശുഭതരം
 മൂനിർവാക്യമുദാഹരത് || 2.113.15 ||

നൈതച്ചിത്രം നരവ്യാഘ്രേഘ
 ശീലവൃത്തവിദാം വരേ |
 യദാർയം ത്വയി തിഷ്ഠേത്തു
 നിന്ദോത്സൃഷ്ടമിവോദകം || 2.113.16 ||

അന്യുണഃ സ മഹാബാഹുഃ
 പിതാ ദശരഥസ്തവ |
 യസ്യ ത്വമീദൃശഃ പുത്രോ
 ധർമാത്മാ ധർമവത്സലഃ || 2.113.17 ||

തദ്യുഷിം തു മഹാപ്രാജ്ഞ -
 മുക്തവാക്യം കൃതാഞ്ജലിഃ |
 ആമന്ത്രയിതുമാരേഭേ
 ചരണാവുപഗൃഹ്യ ച || 2.113.18 ||

തതഃ പ്രദക്ഷിണം കൃത്വാ
 ഭരദ്വാജം പുനഃ പുനഃ |
 ഭരതസ്തു യയൗ ശ്രീമാ -
 നയോധ്യാം സഹ മന്ത്രിഭിഃ || 2.113.19 ||

യാനൈശ്ച ശകടൈശ്ചൈവ
 ഹയൈർനാഗൈശ്ച സാ ചമുഃ |
 പുനർനിവൃത്താ വിസ്തീർണാ
 ഭരതസ്യാനുയായിനീ || 2.113.20 ||

തതസ്തേ യമുനാം ദിവ്യാം
 നദീം തീർത്യാർമിമാലിനീം |
 ദദ്യൂശുസ്താം പുനഃ സർവേ
 ഗംഗാം ശിവജലാം നദീം || 2.113.21 ||

താം രദ്യജ്ജലസമ്പൂർണാം
 സന്തീര്യ സഹബാന്ധവഃ |
 ശൃംഗവേരപുരം രദ്യം
 പ്രവിവേശ സസൈനികഃ || 2.113.22 ||

ശൃംഗവേരപുരാദ് ഭൂയ

അയോധ്യാം സന്ദർശ ഹ |

അയോധ്യാം തു തദാ ദൃഷ്ട്വാ

പിത്രാ ഭ്രാന്താ വിവർജ്ജിതാം || 2.113.23 ||

ഭരതോ ദുഃഖസന്തപ്തഃ

സാരഥിം ചേദമബ്രവീത് |

സാരഥേ പശ്യ വിധൃന്താ

അയോധ്യാ ന പ്രകാശതേ || 2.113.24 ||

നിരാകാരാ നിരാനന്ദാ

ദീനാ പ്രതിഹതസ്വനാ || 2.113.25 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ

അയോധ്യാകാണ്ഡേ ത്രയോദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ||